

Vedlegg 6:

Norm for planlegging og opparbeidelse av lekeplasser i Alta kommune

1 OM NORMEN	3
1.1 Normens formål	3
1.2 Målgruppe	3
1.3 Definisjoner	4
1.4 Krav til innhold. Tabell	5
1.5 Veiledning	6
1.5.1 Fagstoff	6
1.5.2 Universell utforming	6
1.5.3 Sikkerhet og vedlikehold av lekeklassen	6
2 UTFORMING OG FUNKSJONSKRAV	7
2.1 Planlegging	7
2.2 Krav til utforming og innhold på lekeklassen	8
2.2.1 Inndeling av soner	8
2.2.2 Småbarnslekeplass	8
2.2.3 Nærlekeplass	9
2.2.4 Grendelekeplass	9
3 GENERELT FOR LEKEPLASSER	10
3.1 Eksisterende naturkvaliteter	10
3.2 Plassering	10
3.3 Vegetasjon	10
3.4 Skjerming	10
3.5 Adkomst	10
3.6 Gjerder	10
3.7 Belysning	10
3.8 Lekeplassutstyr	11
3.9 Dekker og fallunderlag:	11
3.10 Møblering	12
3.11 Ballflate	12
3.12 Overflatevann og drenering	12
3.13 Sammenslåing	12
3.14 Før- og under byggeperioden	12
4 DRIFT OG OVERTAKELSE AV ANLEGG	13
4.1 Garantitid	13
4.2 FDV dokumentasjon	13
4.3 Eie, drift og vedlikehold av lekeplasser	13
4.3.1 Nyetablerte lekeplasser	13
4.3.2 Overtakelse av eksisterende lekeplasser	13

1 Om normen

1.1 Normens formål

Normen tematiserer krav og anbefalinger til utforming av lekeplasser i Alta kommune. Normen gjelder for alle nye lekeplasser som planlegges og opparbeides i Alta kommune, samt eksisterende lekeplasser som oppgraderes eller renoveres.

Normen er et vedlegg til bestemmelser for kommuneplanens arealdel.

Normens formål er å sikre at lekeplasser planlegges og opparbeides på en måte som sikrer gode, funksjonelle og trygge lekeplasser for alle innbyggere og eiere i Alta kommune.

Normen angir minstekravet og angitt utstyr kan erstattes med tilsvarende utstyr, etter avtale med kommunens virksomhet for park og idrett.

Norm for lekeplasser i Alta kommune kan fravikes dersom virksomheten Miljø, park og idrett kan godkjenne at det foreligger grunnlag til å avvike normen.

1.2 Målgruppe

Normen er tiltenkt de som i privat eller offentlig regi skal planlegge, opparbeide eller som på andre måter er tilknyttet utforming av lekeplasser.

Utbyggere, konsulenter og arealplanleggere er hovedgruppen, men normen kan også brukes av innbyggere i Alta kommune under medvirkningsprosesser.

1.3 Definisjoner

Alta kommune har definert tre typer lekeplasser: småbarnslekeplass, nærlekeplass og grendelekeplass.

Småbarnslekeplass:

Mindre lekeplass samt møtested nær bolig, utformet for de aller minste barna med foresatte. Det stilles kun krav om småbarnslekeplass ved konsentrert bebyggelse (blokk eller konsentrert småhus).

Nærlekeplass:

Den mest hyppige forekomsten av lekeplasser i boligfelt. For barn i grunnskolealder og består av elementer som byr til utfordrende aktivitet og sosialt samvær.

Grendelekeplass:

Større, sentral lekeplass kombinert som aktivitets- og møtested for barn, ungdom og voksne.

Målgruppen er styrende for valg av lekeapparater og andre installasjoner på de forskjellige lekeplassene.

Areal- og boenhetskrav til de forskjellige lekeplassene:

Type	Maks antall boenheter	Maks avstand fra bolig	Minste areal
Småbarnslekeplass	30	50 meter	0,1 daa
Nærlekeplass	150	150 meter	1,5 daa (eller 3 x 0,5)
Grendelekeplass	400	500 meter	5 daa (eller 2 x 2,5)

Detaljert informasjon om hver type lekeplass i kapittel 2

Eksempel på utforming av lekeareal, Kristiansand kommune.

1.4 Krav til innhold. Tabell

Tabellen angir minstekravet. Detaljert informasjon om hver enkelt lekeklass på side 8 og 9.

Krav til innhold	Småbarn	Nærlekeklass	Grendelekeklass
<i>Areal (min)</i>	<i>0,1 daa</i> <i>s.4</i>	<i>1,5 daa</i> <i>s.4</i>	<i>5 daa</i> <i>s.4</i>
<i>Fast dekke</i>		✓ <i>s.9,13</i>	✓ <i>s.9,13</i>
<i>Lekeapparater (min)</i>	3 <i>s.8,11</i>	5 <i>s.8,9,11</i>	6 <i>s.8,9,11</i>
<i>Aking</i>	✓ <i>s.8</i>	✓ <i>s.8</i>	✓ <i>s.8</i>
<i>Ballflate</i>			✓ <i>s.13</i>
<i>Sandkasse</i>	✓ <i>s.11</i>	✓ <i>s.11</i>	✓ <i>s.11</i>
<i>Vegetasjon</i>	✓ <i>s.10</i>	✓ <i>s.10</i>	✓ <i>s.10</i>
<i>Skjerming</i>	✓ <i>s.10</i>	✓ <i>s.10</i>	✓ <i>s.10</i>
<i>Sykelstativ</i>		✓ <i>s.9,12</i>	✓ <i>s.9,12</i>
<i>Belysning</i>	✓ <i>s.11</i>	✓ <i>s.11</i>	✓ <i>s.11</i>
<i>Møblering</i>	✓ <i>s.12</i>	✓ <i>s.12</i>	✓ <i>s.12</i>

1.5 Veiledning

1.5.1 Fagstoff

- Forskrift om sikkerhet ved lekeplassutstyr
- Forskrift om miljørettet helsevern
- NS-EN 1176:2017 (alle deler)
- NS 11005:2011 *Universell utforming av opparbeidede uteområder-krav og anbefalinger*
- Kommuneplanens arealdel
- «Planter i barnemiljøer», Helsedirektoratet
- Idrettsanlegg (kunstgresshåndboka)
- Byggforskserien 381.301 Lekeplasser

1.5.2 Universell utforming

Barn og unge med nedsatt funksjonsevne skal kunne delta i lek på linje med andre barn.

Universell utforming av felles utearealer og lekeplasser betyr at de kan brukes i så stor grad som mulig, uten behov for tilpassing og spesiell utforming. Men det betyr ikke at alle skal kunne bruke alt. Alle skal derimot ha tilgang til å kunne bruke noe, i samvær med andre barn.

For at en lekeplass skal betegnes som universelt utformet skal følgende tiltak, elementer og krav ligge til grunn:

- Enkle og klare omgivelser.
- Ledelinjer i form av ulike materialer, farger og tekstur.
- Jevnt og fast dekke, tilfredsstillende stigningsforhold, bredde på adkomst og gangarealer.
- Vegetasjon og beplantning.
- Tilpasset lekeutstyr og øvrige installasjoner.

1.5.3 Sikkerhet og vedlikehold av lekeplassen

Lekeplassen skal være et spennende, utfordrende og sosialt sted hvor barn og unge er trygge. Lekeplassen skal planlegges, utformes og tilrettelegges slik at risikoen for skade blir så liten som mulig.

Det stilles strenge krav til utforming og installasjoner på lekeplassen. Avskjerming mot trafikk, sikret mot ras og vann, fallunderlag, sikkerhetssoner og krav til åpninger er eksempler på dette.

Eier av utstyr har ansvar for at drift og vedlikehold av lekeplassutstyret blir ivaretatt Jf. NS-EN 1176 del 1 og 7 samt produktkontroll-loven.

Alta kommune har utarbeidet en sjekklister til private lekeplassseiere for ettersyn av utstyr og kan bistå lekeplassseiere i spørsmål om ettersyn.

<http://www.alta.kommune.no/getfile.php/3562114.1023.wtqbsradpr/Veileder+for+drift+og+vedlikehold+av+private+lekeplasser.pdf>

2 Utforming og funksjonskrav

2.1 Planlegging

Lekeplassen skal ha store nok arealer og gi godt med aktivitet, både sommer- og vinterstid. Barna tilhørende lekeplassen skal kunne ta seg trygt til lekeplassen gjennom gangveier eller annen grønnstruktur, uten å måtte krysse trafikkfarlige områder eller private hager.

Lekeplassen skal plasseres så solrikt som mulig. Alle lekeplasser skal inneha en form for skjerming fra vind og kald trekk. Spesielt i åpne strøk, hvor lekeplassen ikke ligger i le, skal det opparbeides skjerming i form av vegetasjon eller levegger.

Vegetasjon, bevart eller nyplantet, gir lekeplassen estetiske kvaliteter, årstidsvariasjon og kan skjerme stedet mot uønsket innsyn. Der vegetasjon fjernes skal det opparbeides ny.

Valg av vegetasjon skal tas i forhold til plantens hardførhet og med hensyn til allergikere.

Valg av materialer på lekeplassen skal vektlegges som totalopplevelse for brukerne etter sikkerhet, klimaforhold, krav til fallhøyder, renhold og hyppighet for vedlikehold. For eksempel: Hvilken opplevelse gir det når benkene står ustødig på et underlag av sand, med ekskrementer fra dyr? Anleggskostnadene er noe høyere med fast dekke enn ved bruk av løse masser, men vedlikeholdskostnadene er lavere, ettersom behovet for vedlikehold er sjeldnere og det sliter mindre på installasjoner og avløpssystemer. Under alle typer dekker må drenering være tilfredsstillende. Overflatevann kan ledes ut i renner som tilleggselement på lekeplassen eller til vanning av plantefelt/grøntareal.

En «grønn lunge» i bakgården, leilighetskompleks i Kristiansand.

Hensikten med lekeplassene er å skape utfordrende og varierende lek. Samtidig skal lekeplassen også være et trygt, sikkert og spennende samlingssted for barn og voksne. Arealet bør derfor ses i den sammenheng og stedegne naturelementer som større steiner, jord, trær og kuperte partier skal tas vare på. Variert utforming gir allsidig lek og attraktive lekeplasser. I utbyggingsfelt hvor mer enn en lekeplass skal opparbeides må en tilrettelegge med et mangfold av lekeapparater.

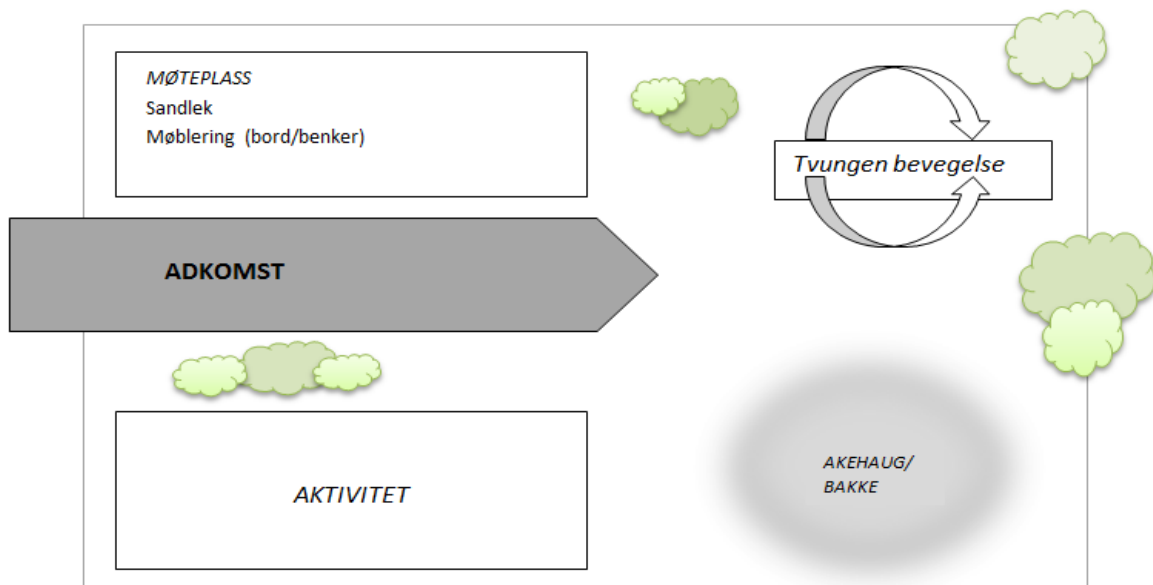
2.2 Krav til utforming og innhold på lekeplassen

2.2.1 Inndeling av soner

Lekeplassen bør deles inn i soner etter type aktivitet, alder på brukere og værforhold. Småbarnsinstallasjoner plasseres i den lune og varme delen av området sammen med bord, benker og sandkasse.

På åpne områder med kald trekk opparbeides det skjerming rundt den rolige sonen. Karuseller, husker og andre lekeapparater med tvungen bevegelse skal plasseres i ytterkant av området slik at en styrer klar av bevegelses soner.

Dersom det ikke er naturlige akemuligheter i nærheten, skal det opparbeides en haug som plasseres i ytterkant av området. Akeretning bestemmes i forhold til andre installasjoner, trær og terreng.

2.2.2 Småbarnslekeplass

En lun og trygg lekeplass, skjermet for vind og kald trekk, hovedsakelig for aldersgruppen 1-6 år. Lekeplassen ligger maks 50 m fra bolig, og skal inneholde minst 3 ulike lekeapparater som ivaretar denne aldersgruppens behov for lek og stimulans. Et av lekeapparatene skal være dimensjonert for tre eller flere brukere samtidig.

Småbarnslekeplassen skal være er minst 100 m². Dersom det ikke er naturlige akemuligheter i nærheten, skal det opparbeides en haug som alternativ. I tillegg skal lekeplassen ha sandkasse, bord og benk. Bordet skal være tilpasset rullestolbrukere.

2.2.3 Nærlekeplass

Lekeplass for barn i grunnskolealder, hvor lekeapparatene er dimensjonert fra 6 år og opp til 14 år.

Lekeplassen skal invitere til aktivitet samt utfordre barna på det motoriske og sosiale.

Arealkrav er minst 1,5 daa, og lekeplassen ligger maks 150 meter fra boligen.

Det skal være minimum 5 ulike typer av lek- og aktivitetsapparater som ivaretar denne aldersgruppens behov for lek og aktivitet. Et av elementene skal være av et større kompleks klatreanlegg og minst et av lekeapparatene skal inneholde en form for tvungen bevegelse.

Dersom det ikke er naturlige akemuligheter i nærheten, skal det opparbeides en haug som alternativ.

I tillegg skal lekeplassen ha sandkasse, et eller flere sykkelstativ, bord og benker. Et av bordene skal være tilpasset rullestolbrukere og plasseres på et fast dekke.

Lekeplass i Alta sentrum, tilpasset alle brukere.

2.2.4 Grendelekeplass

Lekeplass for større boligfelt og er et sentralt møtested for hele nærmiljøet, som inviterer til lek og større aktiviteter for barn, ungdom og voksne.

Grendelekeplassen skal være minst 5 daa, og ligger maks 500 meter fra boligen.

Grendelekeplass opparbeides etter nærmere avtale med kommunen som i hvert enkelt tilfelle vurderer lekeplassens innhold etter størrelse, behov og omgivelser.

Normalt skal en grendelekeplass inneholde en større ballflate, 6 eller flere ulike typer lek- og aktivitetsapparater, naturlig anlegg for aking, sandkasse, godt med sykkelparkering og et mangfold av sittemuligheter hvor minst to bord er tilpasset rullestolbrukere og plasseres på et fast dekke.

3 Generelt for lekeplasser

3.1 Eksisterende naturkvaliteter

Det skal alltid vurderes hvilke inngrep i eksisterende terreng som er helt nødvendig for å opparbeide en lekeplass. Terrengtet må ses i en sammenheng med lek for å skape en mest mulig spennende og attraktiv lekeplass.

Områder der terreng har en verdi for lek, skal ikke planeres, men implementeres i lek. Stedegne elementer skal tas vare på dersom man kan se verdi og nytte av dette. Eksempler på dette kan være større steiner, stubber, berg, bekker o.l. Vegetasjon, tregrupper og enkelttrær skal bevares i størst mulig grad. Dersom noe vegetasjon må fjernes skal allergivennlige sorter stå igjen framfor pollentrær.

3.2 Plassering

Lekearealene skal plasseres på områder som er velegnet i forhold til bebyggelse, terreng- og grunnforhold, klima og støy.

Områder med høyspentanlegg skal ikke brukes og trafostasjoner skal ikke plasseres på lekearealer dersom det kan unngås.

Området skal være sikret mot rasfare og forurensning. Andre farlige områder som stup, skrenter, bekker og lignende skal også sikres.

Lekeareal skal ikke grense mot trafikkert vei. Grense mot adkomstvei tillates med at arealet mot veg gjerdes inn.

3.3 Vegetasjon

Det skal plantes minimum 2 trær og 3 busker med spiselige bær pr lekeplass, dersom det ikke allerede er naturlig vegetasjon i form av trær og busker på området.

Giftige og typiske allergenfremkallende vekster skal ikke brukes og nyplantinger skal være mest mulig naturlig.

3.4 Skjerming

Lekearealene skal skjermes mot støy, trafikk og klimaforhold som vind og kald trekk. Skjerming av sittingsone, mot vind og kald trekk skal være i form av levegg eller vegetasjon, eksisterende eller opparbeidet.

Ved valg av vegetasjon som skjerming skal det plantes i «rammer» for å skape mest mulig romfølelse og bruk av vedlikeholdskrevende planter skal unngås.

3.5 Adkomst

Arealene skal ha en adkomst på min. 2,25 m, for lett framkommelighet til maskiner og utstyr til drift og vedlikehold av anlegget. Adkomster og gangforbindelser skal opparbeides med fast dekke.

Porter og grunder skal være lette å åpne/lukke.

I enkelte tilfeller kan det være mer hensiktsmessig med bom (med nøkkel) framfor port som adkomst.

3.6 Gjerder

Mot areal avsatt til utbyggingsformål, se bestemmelser i Kommuneplanens arealdel, 2.4.1 «Gjerde mot grønnstruktur og dyrka mark». Gjerdene skal være vedlikeholdsfrie og klatresikre.

Utforming: Plastbelagt flettverk, mørk grønn RAL 6009 eller tilnærmet. Gjerdet skal ha topplis.

3.7 Belysning

Lekeplasser skal være tilstrekkelig belyst.

Belysningen skal være tilpasset formålet, energieffektiv og ikke blende.

På en av stolpene skal det installeres tidsbryter forbeholdt brukerne.

3.8 Lekeplassutstyr

Lekeapparater skal monteres etter anvisning fra leverandør og med sikkerhetssoner, fallsoner- og underlag i henhold til forskrift om sikkerhet ved lekeplassutstyr NS-EN:1176, 2008 (alle deler)

- Større Installasjoner:
Noen lekefunksjoner kan løses i større kombinasjonsanlegg. I samråd med kommunen kan det også velges andre løsninger.
- Sandkasse:
Småbarnslekeplass minst 4m² sandkasse, øvrige 9m².
Sandkassene skal fylles med 400-600mm byggbar sand bestående av 0-4mm natursand, ikke knuste masser. Sandkassen plasseres slik at man lett kommer til for etterfylling av sand med et større kjøretøy. Sanden skal ligge maks 20 cm fra overligger/toppbordet.
Sandkasser kan tilpasses stedet.
- Sandfang:
Dersom rundstokker ikke brukes, skal overligger/toppbord skråskjæres i hjørnene og freses langs kantene. På sandkassene skal toppbordet ha funksjon som sittekant.
Skarpe kanter og spisse hjørner må ikke forekomme.
Materialer skal være miljøimpregnert.

3.9 Dekker og fallunderlag:

Det anbefales bruk av gummidekke eller kunstgress som fallunderlag der det stilles krav ift. fallhøyde og universell utforming.

Minst 40 % av underlaget på nær- og grendelekeplasser hvor det er krav til fallunderlag, samt under lekeapparat som er tilpasset bevegelseshemmede, skal bestå av et fast dekke i kontrastfarger. Alle støtdempende materialer skal være tilberedt for å kunne brukes på lekeplasser for barn.

Under alle typer dekker skal drenering være tilfredsstillende.

Ved bruk av løse masser som fallunderlag skal massefraksjonen dokumenteres med sikteprøve.

Løse masser som fallunderlag skal aldri komprimeres, kun lett utlegg. Ved bruk av løse masser skal sandfang opparbeides.

Gummidekke	Plasstøpt eller gummiheller	Legges ut fra krav til fallhøyder og etter anvisning fra leverandør	
Kunstgress	Som støtdempende underlag	Legges ut fra krav til fallhøyder og etter anvisning fra leverandør	
Sand	Korn-/partikkelstørrelse 0,2 mm til 2mm*	200 mm minste belegtykkelse mm**	≤2000 mm største fallhøyde
		300 mm minste belegtykkelse mm**	≤3000 mm største fallhøyde
Grus	Korn-/partikkelstørrelse 2 mm til 8mm*	200 mm minste belegtykkelse mm**	≤2000 mm største fallhøyde
		300 mm minste belegtykkelse mm**	≤3000 mm største fallhøyde
Asfalt	Praktisk i gangarealer og under installasjoner hvor det ikke stilles krav til fallunderlag.		

*Skal ikke inneholde humus, leirpartikler eller bestå av knuste masser.

**For løse masser legges 100 mm til den minste dybden for å kompensere for forskyvning

3.10 Møblering

Benker og bord skal passe inn med øvrige installasjoner. Møbleringen skal være robust og mest mulig universelt utformet. Det skal legges vekt på miljøvennlige og vedlikeholdsfrie materialer.

Nær- og grendelekeplasser skal ha gode parkeringsmuligheter for sykler.

3.11 Ballflate

Type ballbane og størrelse avgjøres av kommunen i hvert enkelt tilfelle, men skal som et minimum ha:

- Kunstgressdekke
- Flere muligheter til forskjellig ballspill (basketball, volleyball etc.)
- Vant for islegging vinterstid.
- Sil i sluk for oppfang av gummigranulat.
- Spilleflate på 20x30m, ekskludert sikkerhetssoner.

Ballflate Gakorimyra, grendelekeplass.

3.12 Overflatevann og drenering

Terrang rundt lekeområder skal ha tilstrekkelig fall fra området dersom ikke andre tiltak er utført for å lede bort overflatevann.

Overvannshåndtering i åpne systemer må tilpasses det enkelte prosjekt.

Det skal ikke ledes vann fra offentlig areal inn på private arealer eller omvendt.

3.13 Sammenslåing

I mindre utbygginger hvor det er flere areal avsatt til lek eller hvor det er nærliggende eldre lekeplasser, kan det være hensiktsmessig å slå sammen arealer for et bedre tilbud til brukerne samt av estetiske og praktiske årsaker.

I boligfelt hvor lekeplassene ligger relativt tett er det viktig med forskjellig innhold for å gi brukerne valgfrihet og for å skape mest mulig attraktive arealer. For eksempel i en utbygging hvor det utløses krav til 3 nærolekeplasser kan det være hensiktsmessig å gjøre én av dem til en småbarnslekeplass og heve standarden på to gjenstående. Dette gir variasjon og valgmulighet, samt en tilrettelegging som inkluderer alle barn i boligfeltet.

3.14 Før- og under byggeperioden

Lekeapparatene skal oppbevares forsvarlig slik at hærverk og annen skade unngås.

Regulerte områder for lekeplass eller grøntareal skal ikke brukes som rigg- eller midlertidig lagringsområde.

4 Drift og overtakelse av anlegg

4.1 Garantitid

Alle grendelekeplasser som opparbeides for- og som skal overtas og driftes av Alta kommune, stiller vilkår om 2 sesongers sommedvedlikehold av opparbeidede grøntarealer og nyplantinger i form av trær og busker i garantitiden.

Vedlikeholdsperioden regnes fra overtakelsesdato.

4.2 FDV dokumentasjon

Lekeplassutstyr skal være merket med produsent og produktnummer jf. NS-EN 1176-1:2017
Det skal foreligge FDV dokumentasjon samt garantibestemmelser på gummidekker og kunstgress.

4.3 Eie, drift og vedlikehold av lekeplasser

4.3.1 Nyetablerte lekeplasser

Lekeplasser som opparbeides skal overføres velforening og det skal foreligge driftsavtale av den enkelte lekeplass inngått mellom Alta kommune og velforeningen.

Av driftsavtalen fremgår eierskap, forsikring, kommunens ansvar og velforeningens ansvar. Avtalen inngås ved utfylling av skjema som finnes på Alta kommunes hjemmeside. Velforeningen overtar vederlagsfritt eiendomsretten til alt lekeplassutstyr som er på området på overtakelsestidspunktet. Lekeplassen skal være åpen for allmennheten.

4.3.2 Overtakelse av eksisterende lekeplasser

Ved overtakelse av eldre lekeplasser skal det inngås driftsavtale mellom den enkelte velforening og Alta kommune v/avd. Miljø, park og idrett. Avtalen inngås ved utfylling av skjema som finnes på Alta kommunes hjemmeside.

På eldre lekeplasser kan velforeningen kan søke om kommunalt tilskudd til utskifting av lekeapparater etc. Lekeplassen skal være åpen for allmennheten.